

UCHWAŁA NR LXI/372/22
RADY GMINY SKOŁYSZYN
z dnia 12 września 2022 r.

w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024 w Gminie Skołyszyn”

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 z późn. zm.) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. 2020 poz. 821 z późn. zm.) Rada Gminy Skołyszyn uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się „Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 –2024 w Gminie Skołyszyn” w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

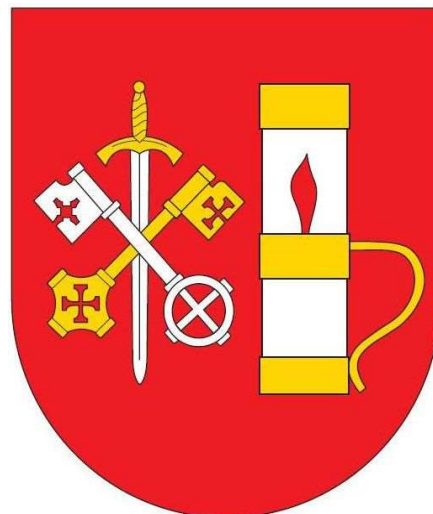
Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Skołyszyn.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Dariusz Łyszczarz
Przewodniczący Rady Gminy Skołyszyn

Załącznik do Uchwały Nr LXI/372/22
Rady Gminy Skołyszyn z dnia 12 września 2022 r.

**GMINNY PROGRAM
WSPIERANIA
RODZINY na lata 2022-2024
W GMINIE SKOŁYSZYN**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	4
I. PODSTAWY PRAWNE	6
II. DIAGNOZA	
1. <i>DEFINICJA RODZINY, TYPOLOGIA RODZINY i JEJ FUNKCJE</i>	<i>7</i>
1.1. Rodzina	7
1.2. Typologia rodziny	8
1.3. Funkcje rodziny	9
1.4. Wychowanie	10
2. <i>DANE PODSTAWOWE O GMINIE</i>	<i>10</i>
2.1. Struktura wiekowa	11
2.2. Edukacja i wychowanie	13
3. <i>PROBLEMY DOSIĘGAJĄCE DZIECI I ICH RODZINY</i>	<i>16</i>
3.1. Problemy na rynku pracy - bezrobocie	16
3.2. Przemoc w rodzinie i uzależnienia	19
3.3. Przestępczość nieletnich	27
3.4. Niewydolność wychowawcza rodziców	28
4. <i>POMOC SPOŁECZNA i ŚWIADCZENIA RODZINNE</i>	<i>31</i>
III . ORGANIZACJA WSPARCIA RODZINY	36
1. <i>ZADANIA GMINY Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY.....</i>	<i>38</i>
1.1 Asystent rodziny	39
1.2 Placówka wsparcia dziennego	43
1.3 Rodzina wspierająca	43
1.4 Partycypacja w kosztach utrzymania dzieci z Gminy Skołyszyn umieszczonych w pieczy zastępczej	44
1.5 Ustawa o wspieraniu kobiet w ciąży i rodziny "Za życiem"	45

IV. CELE PROGRAMU.....	47
V. ADRESACI PROGRAMU.....	49
VI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU	50
VII. REALIZATOR I PARTNERZY PROGRAMU.....	51
VIII. HARMONOGRAM I CZAS REALIZACJI PROGRAMU	51
IX. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU	51

WPROWADZENIE

Obowiązek opracowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny wynika z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2022 r., poz. 447), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny”.

Program koresponduje z zapisem w preambule w/w ustawy: **„Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich ich członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami”.**

Głównym założeniem systemowych rozwiązań w zakresie wspierania rodziny jest praca z całą rodziną w oparciu o zasadę wzajemnej współpracy i współdziałania służb publicznych, instytucji, organizacji pozarządowych i innych podmiotów zajmujących się pomaganiem rodzinie. Ważną zasadą jest jawność działania organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie wspierania rodziny, jak też poszanowanie godności wszystkich osób.

Rodzice zobowiązani są do wypełniania kilku zadań wobec własnych dzieci. Nadrzędną zasadą powinno być wychowanie młodego pokolenia zdolnego do udziału w rozwoju społeczeństwa, tworzącego szczęśliwe relacje, odnoszącego sukcesy. Jest to możliwe poprzez zaspokajanie materialnych, psychologicznych i duchowych potrzeb dzieci.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny może zagrażać szereg czynników, których długotrwałe oddziaływanie czyni rodzinę dysfunkcyjną, nie potrafiącą sprostać swoim obowiązkom wobec dzieci, mającą ograniczone zasoby własne i możliwości samodzielnego rozwiązania występujących problemów oraz nie potrafiącą przezwyciężyć pojawiających się w systemie rodzinnym sytuacji kryzysowych. Nierzadko problemy występujące w rodzinie dysfunkcyjnej są bardzo złożone, a ich wielość powoduje trudności w wypełnianiu

podstawowych funkcji rodziny. W celu zapewnienia odpowiedniego wsparcia konieczne jest wówczas podjęcie działań interdyscyplinarnych, tj.:

- 1) diagnoza sytuacji rodziny i jej najbliższego środowiska,
- 2) analiza przyczyn pojawiających się kryzysów oraz monitorowanie sytuacji rodzin zagrożonych ich wystąpieniem,
- 3) rozwijanie umiejętności opiekuńczo –wychowawczych rodziców, podniesienie świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- 4) przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej,
- 5) dążenie do integracji i reintegracji rodziny.

Odpowiednio zaprojektowane instytucjonalne formy wsparcia powinny mieć charakter pomocniczy, tj. uwzględniać zasoby własne rodziny, odbywać się przy jej aktywnym udziale oraz za jej zgodą. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo – wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać. Powyższe oddziaływania pozwolą rodzinom odzyskać poczucie własnej sprawczości i powrócić do prawidłowego wykonywania zadań i funkcji. Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022-2024 jest rozwijanie funkcjonującego w Gminie Skołyszyn spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu ról opiekuńczo-wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do wypełniania tych funkcji, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Planowane w programie działania, w zależności od celów, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji danej rodziny, będą miały charakter: profilaktyczny, interwencyjny i reintegracyjny.

I. PODSTAWY PRAWNE

Do aktów prawnych regulujących treść programu oraz wpływających na jego realizację należą:

- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2022r., poz. 447),
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1359),
- ustawa z dnia 17 listopada 2021 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 2268 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 15 lipca 2020 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1329),
- ustawa z dnia 24 luty 2022 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 615 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1205),
- ustawa z dnia 16 czerwca 2021 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U z 2021 r., poz. 1249)
- ustawa z dnia 21 maja 2021 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1119 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 października 2020 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 2050 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 2407 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 16 września 2021 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1915 z późn. zm.).

II. DIAGNOZA

Punktem wyjścia do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022-2024 jest analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skołyszynie, instytucji współpracujących i działających na rzecz dzieci i ich rodzin.

1. DEFINICJA RODZINY, TYPOLOGIA RODZIN I JEJ FUNKCJE

„Pośród tych wielu dróg rodzina jest drogą pierwszą i z wielu względów najważniejszą. Jest drogą powszechną, pozostając za każdym razem drogą szczególną, jedyną i niepowtarzalną, tak jak niepowtarzalny jest każdy człowiek. Rodzina jest tą drogą, od której nie może on się odłączyć: Wszak normalnie każdy z nas w rodzinie przychodzi na świat, można więc powiedzieć, że rodzinie zawdzięcza się fakt bycia człowiekiem. A jeśli w tym przyjsciu na świat oraz w wchodzeniu w świat człowiekowi brakuje rodziny, to jest to zawsze wyłom i brak nad wyraz niepokojący i bolesny, który potem ciąży nad całym życiem”

(Jan Paweł II, „List do Rodzin”, n.23)

1.1 Rodzina

Według prawa rodzinnego, tj. Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego rodziną jest związek małżeński kobiety i mężczyzny. Rodzina, która powstaje w chwili formalnego zawarcia związku małżeńskiego może obejmować co najwyżej dwa pokolenia tj. oprócz małżonków obejmuje ona dzieci. Dzieci są częścią rodziny do czasu wspólnego zamieszkiwania ze swoimi rodzicami.

Pojęcie rodziny nie oznacza jednak konieczności występowania pokrewieństwa pomiędzy jej członkami, gdyż rodziną w świetle prawa rodzinnego będą także rodziny zastępcze spokrewnione i niespokrewnione.

Na gruncie ustawy o pomocy społecznej pojęcie rodziny nie jest oparte na więzach pokrewieństwa. Za rodzinę w powyższym akcie, zgodnie z art. 6 pkt 14, uznaje się osoby spokrewnione i niespokrewnione, pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące

i gospodarujące, przy czym te dwie przesłanki muszą być spełnione łącznie. W tym ujęciu rodziną jest więc także związek konkubencki.

1.2 Typologia rodziny

Najlepsze warunki do rozwoju człowieka ma rodzina pełna. Wg T.E. Olearczyk jest to taka rodzina, w której mężczyzna i kobieta związani są węzłem małżeńskim (sakramentalnym i cywilnym), połączeni silną więzią emocjonalną, mieszkają razem i wspólnie wychowują swoje dzieci. Rodzina taka może mieć różnorodny obraz i może to być:

- 1) rodzina zdrowa, wydolna wychowawczo oraz w dobrej sytuacji materialnej,
- 2) rodzina zdrowa, lecz biedna, w złej sytuacji materialnej,
- 3) rodzina zdrowa, wydolna finansowo, lecz niewydolna wychowawczo,
- 4) rodzina zdrowa, niewydolna wychowawczo, biedna,
- 5) rodzina zdrowa psychicznie i moralnie, lecz z nękającymi ją chorobami przewlekłymi, chorymi lub upośledzonymi dziećmi,
- 6) rodzina zagrożona patologią,
- 7) rodzina patologiczna.

Przeciwieństwem wyżej opisanej rodziny pełnej jest rodzina niepełna, czyli taka, w której rolę wychowawczą dzieci sprawuje tylko jedno z małżonków. Model takiej rodziny to: dziecko – matka, dziecko – ojciec. Rodzina ta może mieć następujące charakter:

- 1) niepełna pozytywna, zdrowa, wydolna wychowawczo, stabilna, zamożna,
- 2) niepełna pozytywna, wydolna wychowawczo, w złej sytuacji finansowej,
- 3) niepełna zagrożona, z różnymi trudnościami,
- 4) niepełna patologiczna.

Jednym z rodzajów rodzin niepełnych jest także rodzina zastępcza, która zajmuje się wychowaniem i rozwojem dzieci, których rodzice nie są w stanie wychować, bądź zmarli.

Kolejnym typem jest rodzina samotnej matki. Najliczniejszą grupę stanowią tu wdowy samotnie wychowujące dzieci, kobiety rozwiedzione oraz panny z dziećmi.

Czwartą kategorię stanowią rodziny zrekonstruowane, gdzie rodzic zawarł powtórny związek małżeński, a w którym wychowują się dzieci:

- z różnych związków,
 - z poprzednich związków oraz z aktualnego,
 - opuszczone przez ojca lub matkę z poprzedniego, ale nie z pierwszego związku małżeńskiego.
- Dla dzieci żyjących w takim typie rodziny ważne jest, aby rodzinę charakteryzował silny związek emocjonalny między dziećmi i rodzicami.

Specyficzną formą rodziny jest konkubinat (nieformalny związek). W tej nieformalnej rodzinie proces wychowawczy będzie zależeć od tego, kim są ludzie go tworzący. Dla dziecka ważne jest to, aby niezależnie od typu rodziny, w jakiej jest wychowywane, zostały zaspokojone jego potrzeby biologiczne, a przede wszystkim psychiczne.

1.3 Funkcje rodziny

„Funkcja rodziny, to tyle co wyspecjalizowane i permanentne działania i współdziałania członków rodziny wynikające z bardziej lub mniej uświadomionych sobie przez nich zadań, podejmowanych w ramach wyznaczonych przez obowiązujące normy i wzory, a prowadzące do określonych efektów głównych i pobocznych”.

W związku z koniecznością zaspokajania licznych potrzeb swoich członków oraz zrealizowania celów, jakie stawia przed nią szersza zbiorowość, instytucja rodzinna jako grupa społeczna posiada istotną cechę, mianowicie realizuje pewne funkcje (zadania).

Funkcje rodziny są ściśle związane z jej strukturą.

W. Okoń wyróżnia cztery podstawowe funkcje rodziny:

1. Prokreacyjna – wynikająca z dążenia człowieka do zaspokojenia popędu płciowego i posiadania potomstwa będące motywacją zawierania małżeństwa i tworzenia rodziny.
2. Wychowawcza–konsekwencja funkcji prokreacyjnej: udział rodziny w socjalizacji dziecka we wszystkich jej fazach: od wczesnej opieki do usamodzielnienia się, zapewnienia dzieciom odpowiedniego startu życiowego.
3. Gospodarcza – od niej zależy spełnienie poprzednich funkcji – prowadzenia gospodarstwa domowego zaspokajającego potrzeby materialne członków rodziny.
4. Sprawowanie pieczy – nad życiem członków, ich zachowaniem, kulturą, zdrowiem, trudnościami życiowymi.

1.4 Wychowanie

Wychowanie to bardzo długotrwały proces. Pierwszymi nauczycielami dzieci są ich rodzice i to oni przede wszystkim ponoszą odpowiedzialność za ich wychowanie. Wg W. Okonia „wychowanie w rodzinie, wychowanie w kręgu rodzinnym, stanowiącym pierwszą szkołę wychowania dla ogromnej większości ludzi; skłaniają się nań czynności opiekuńczo-pielęgnacyjne rodziców względem dzieci (...) oraz czynności wychowawcze w zakresie wychowania fizyczno-zdrowotnego, umysłowego, moralno-społecznego, religijnego i estetycznego, jak również aktywność i działalność dzieci (...), stopniowo obejmująca wykonywanie różnorodnych zadań”.

Wychowawczej działalności rodziny nie jest w stanie zastąpić żadne inne środowisko wychowawcze. Dzieci odrzucone przez rodziców, pozbawione rodziny, chociaż opiekę nad nimi przejmuje państwo, dorastają w atmosferze pewnej dyskwalifikacji. Środowisko rodzinne jest najważniejszym czynnikiem decydującym o osobowości dziecka w rozwojowym okresie jego życia. Żłobek, przedszkole i szkoła tworzą sztuczne środowisko, natomiast rodzina tworzy naturalne środowisko wychowawcze. Niektórzy rodzice błędnie jedynymi odpowiedzialnymi za wychowanie swoich dzieci czynią ww. placówki. Przebieg wychowania zależy od sytuacji w jakiej się ono dokonuje. Inne jest wychowanie w przedszkolu, inne w szkole, a jeszcze inne w domu rodzinnym. W każdym z tych środowisk wchodzi w grę różne cele, warunki i czynniki wychowawcze. W przedszkolu dominują cele rekreacyjne, wychowawcze a w szkole – cele dydaktyczne. W rodzinie natomiast na pierwszy plan wysuwa się wzajemna opieka, zaspokojenie potrzeb dziecka, rodzicielska troska o prawidłowy jego rozwój i wychowanie. Rodzina kształtuje pierwsze wyobrażenie dziecka o świecie, uczy je norm postępowania, odróżniania tego co dobre a co złe. Istnieje jednak wiele przeszkód na drodze dobrego wychowania rodzinnego. Wiążą się one m.in. z życiową sytuacją wielu rodzin oraz różnorodnymi szkodliwymi wychowawczo postawami rodziców.

2. DANE PODSTAWOWE O GMINIE

Gmina Skołyszyn jest gminą wiejską, położoną w południowo-wschodniej części województwa podkarpackiego, w powiecie jasielskim. Leży w malowniczym pejzażu Pogórza, na krańcach

Dołów Jasielsko-Sanockich . Główną rzeką gminy jest Ropa. Przez teren gminy przebiega linia kolejowa Jasło-Stróże oraz ruchliwa droga krajowa nr 28 relacji Krosno – Jasło - Nowy Sącz - Wadowice.

Administracyjnie gmina należy do powiatu jasielskiego i województwa podkarpackiego. Graniczy od południa, zachodu i północy z gminami należącymi do województwa małopolskiego (gminy: Lipinki, Biecz, Szerzyny). Natomiast od wschodu graniczy z gminą Jasło, a od północnego-wschodu z gminą Brzyska.

Powierzchnia gminy: 7,852 ha, liczba mieszkańców 12,7 tyś.

W skład gminy wchodzi: Bączal Górny, Bączal Dolny, Harkłowa, Jabłonica, Kunowa, Lisów, Lipnica Górna, Przysieki, Pusta Wola, Siedliska Sławęcińskie, Sławęcín, Siepietnica, Skołyszyn i Świącany.

2.1 Struktura wiekowa

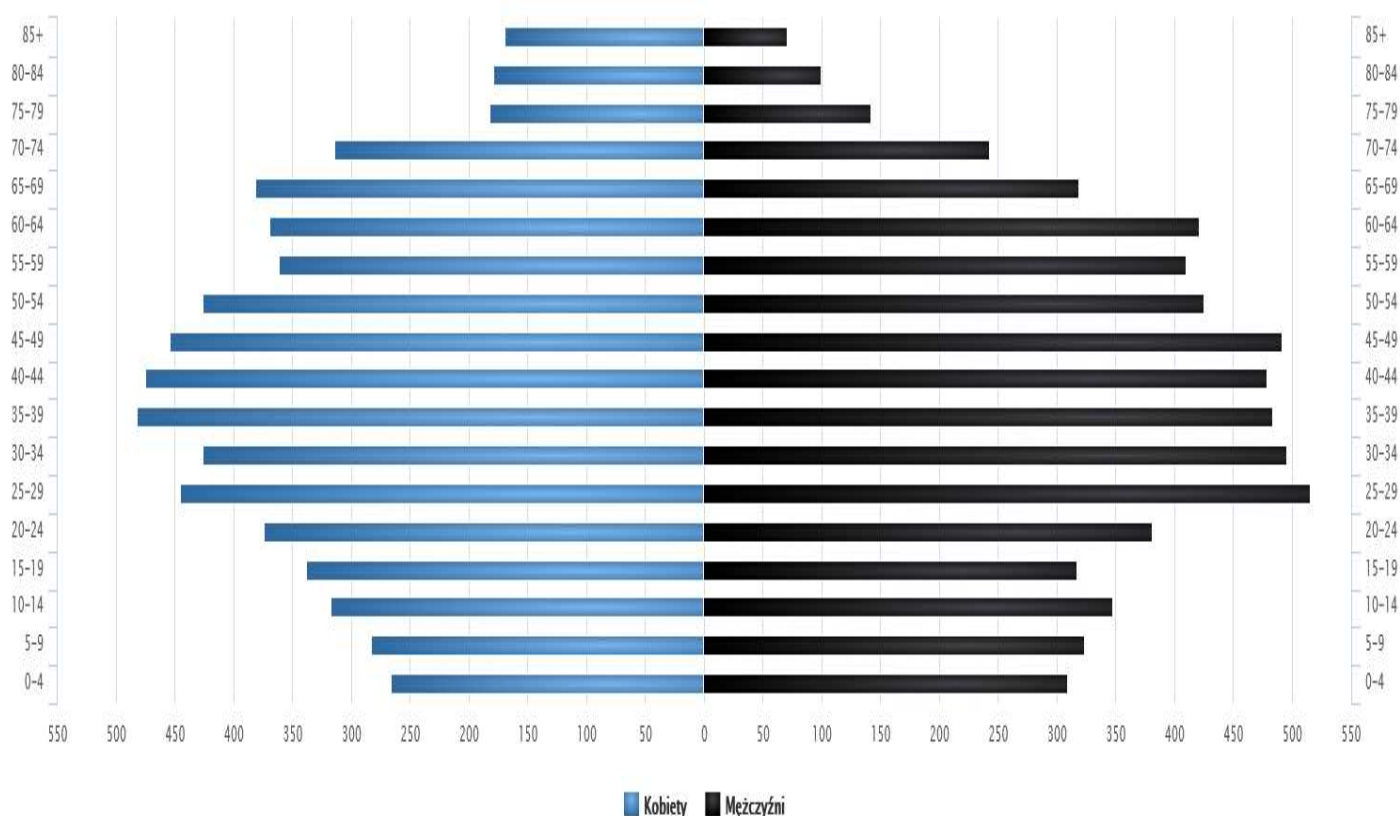
Według stanu na 30 czerwca 2021, liczba ludności gminy Skołyszyn wyniosła 12518 osób, z czego 49,86% stanowiły kobiety, a 50,14% mężczyźni. Liczba ludności gminy stanowi 11,14 % ludności powiatu, 0,59% ludności województwa. Struktura ludności gminy przedstawiała się następująco: osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 19,96 %, osoby w wieku produkcyjnym 60,31%, a w wieku poprodukcyjnym 19,73%. Według stanu na 31 grudnia 2021 stopa bezrobocia w gminie wyniosła 5,06%. Stopa bezrobocia dla powiatu wynosi 10,57% dla województwa wynosi 8,64%. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Skołyszyn wynosiła 633, w tym 61,77% stanowiły kobiety, 38,23% mężczyźni. Udział długotrwale bezrobotnych w stosunku do ogólnej liczby ludności wyniósł 3,11%. W zasobach infrastruktury społecznej gminy nie ma żłobka, jest 9 przedszkoli wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach, dysponujących 350 miejscami, 4 świetlice i klubów dla dzieci i młodzieży w tym: 4 przyszkolne. Poniżej prezentujemy w formie graficznej i tabelarycznej szczegółowe dane dotyczące demografii (liczbę ludności w podziale na płeć i grupy wiekowe), rynku pracy (liczbę osób bezrobotnych, liczbę bezrobotnych długotrwale, liczbę osób bezrobotnych z prawem do zasiłku, wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy

społecznej) i infrastruktury społecznej (liczba żłobków, liczba opiekunów dziennych, liczba miejsc w żłobkach, liczba dzieci którym nie przyznano miejsca) oraz w formie tabelarycznej informacje o infrastrukturze społecznej zawierające dane własne jednostki dotyczące: liczby mieszkań komunalnych, socjalnych, liczby osób oczekujących na mieszkania komunalne i socjalne, liczby wyroków eksmisyjnych bez wskazania lokalu socjalnego, liczby klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów oraz liczby hospicjów na terenie gminy Skołyszyn

Ludność gminy - struktura wiekowa w latach : 2020

Piramida wieku mieszkańców gminy Skołyszyn, 2020

(Źródło: GUS)

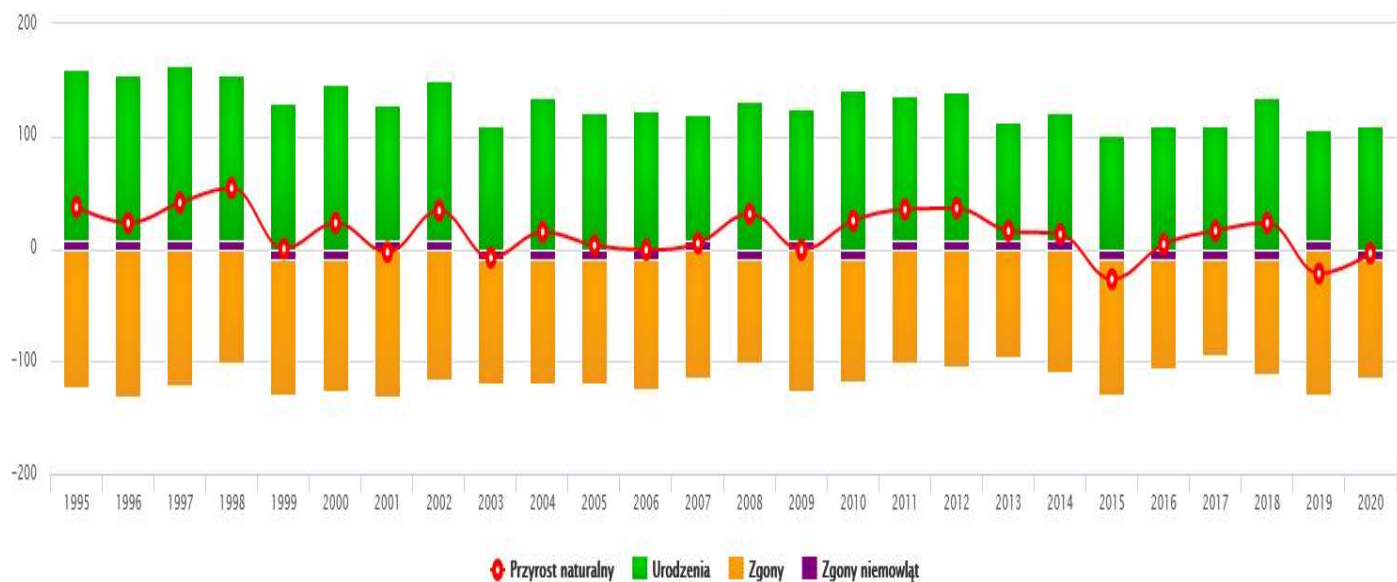

Źródło danych: www.polskawliczbach.pl

W okresie ostatnich lat tj. 2016 – 2018 na terenie gminy był odnotowywany coroczny wzrost liczby urodzeń dzieci – przyrost naturalny osiągał wartości dodatnie ale już od roku 2019 r. była to wartość ujemna . W roku 2021 przyrost naturalny ogółem w Gminie Skołyszyn, na 1000 ludności był na poziomie - 2,73.

Przyrost naturalny w latach 1995-2020 w gminie Skołyszyn

(Źródło: GUS)

Źródło danych: www.polskawliczbach.pl

2.2 Edukacja i wychowanie

Dziecko wymaga szczególnej opieki i troski. Działalność na jego rzecz powinna polegać przede wszystkim na ochronie jego praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz na asekurowaniu go w obliczu zagrożeń.

W gminie Skołyszyn funkcjonuje: 1 przedszkole, 9 szkół podstawowych. Młodzież z gminy ma również możliwość kontynuowania nauki m.in. w Jaśle, Trzciny i Bieczu, gdzie znajdują się szkoły zawodowe, technika i licea.

Dane szczegółowe na temat placówek oświatowych działających w gminie przedstawia poniższa tabela.

Gminne placówki oświatowe

Lp.	nazwa placówki	adres placówki
1	Szkoła Podstawowa im. Anny Jenke w Przysiekach	Przysieki 88 38-207 Przysieki

2	Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Rejtana w Bączalu Dolnym	<i>Bączal Dolny 101 38-242 Skołyszyn</i>
3	Szkoła Podstawowa w Lisowie	<i>Lisów 76 38-242 Lisów</i>
4	Szkoła Podstawowa w Jabłonicy	<i>Jabłonica 127 38-200 Jabłonica</i>
5	Szkoła Podstawowa w Kunowej	<i>Kunowa 89, 38-243 Harkłowa</i>
6	Szkoła Podstawowa im. Juliana Bruna w Skołyszynie	<i>Skołyszyn 222 38-242 Skołyszyn</i>
7	Szkoła Podstawowa w Harkłowej	<i>Harkłowa 303 38-243 Harkłowa</i>
8	Szkoła Podstawowa w Święcanach	<i>Święcany 529 38-242 Skołyszyn</i>

Źródło danych: www.katalog.szkolnictwa.pl

Ilość dzieci uczęszczających do gminnych placówek

Lp.	nazwa placówki	Liczba dzieci - uczniów	
		2019/2020	2020/2021
1.	Szkoła Podstawowa im. Anny Jenke w Przysiekach	102	107
2.	Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Rejtana w Bączalu Dolnym	106	104
3.	Szkoła Podstawowa w Lisowie	95	88
4.	Szkoła Podstawowa w Jabłonicy	71	65
5.	Szkoła Podstawowa w Kunowej	113	115
6.	Szkoła Podstawowa im. Juliana Bruna w Skołyszynie	307	316
7.	Szkoła Podstawowa w Harkłowej	131	123
8.	Szkoła Podstawowa w Święcanach	207	205
9.	Przedszkole w Skołyszynie	86	95
Ogółem:		1 218	1 218

Źródło danych: Urząd Gminy Skołyszyn.

W analizowanym okresie czasu liczba dzieci uczęszczających do placówek oświatowych utrzymuje się na stałym poziomie.

Placówki oświatowe realizują programy profilaktyczne i wychowawcze, organizują zajęcia pozalekcyjne, w tym koła zainteresowań. Gmina organizuje dowozy uczniów do szkół.

Zajęcia dodatkowe dla uczniów prowadzone przez placówki oświatowe w gminie

Lp.	Rodzaj zajęć	Liczba dzieci - uczniów	
		2019/2020	2020/2021
1.	wyrównawcze	193	206
2.	korekcyjno – kompensacyjne	105	99
3.	logopedyczne	164	170
4.	psychoterapeutyczne	30	25
5.	socjoterapeutyczne	4	2
6.	rewalidacyjne	58	56
Pomoc nauczyciela wspomagającego		19	19

Źródło danych: Gminne placówki oświatowe.

Analiza sytuacji dziecka w gminie Skołyszyn została dokonana na podstawie danych sprawozdawczych z funkcjonujących na jej terenie gminnych placówek oświatowych - szkoły. Badania te pozwoliły zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania problemów opiekuńczo - wychowawczych oraz uzyskać informację na temat prowadzonych w szkołach działań wychowawczych i profilaktycznych. Ogół placówek prowadzi zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. W analizowanym okresie największa ilość dzieci – uczniów skorzystała z zajęć wyrównawczych, logopedycznych, korekcyjno-kompensacyjnych. Zatrudnienie nauczycieli wspomagających w analizowanym okresie utrzymuje się na jednakowym poziomie: rok szkolny 2020/2021 – 6 osób, rok szkolny 2021/2022 – 7 osób. Wśród ww. placówek większość zatrudnia pedagoga, rok szkolny 2020/2021 – 4 osób, rok szkolny 2021/2022 – 7 osób.

Placówki Gminy Skołyszyn nie zatrudniają psychologa oraz logopedy.

Wszystkie placówki prowadzą dożywianie uczniów oraz umożliwiają im korzystanie z zajęć świetlicowych. Wszystkie ankietowane szkoły wykazały występowanie problemów wychowawczych z uczniami. Na pierwszym miejscu wśród nich jest brak zainteresowania nauką, agresja fizyczna i słowna, lekceważenie i niewykonywanie poleceń nauczyciela. W większości przypadków, w rozwiązywaniu problemów wychowawczych uczniów aktywny udział brali rodzice, współpracując z pracownikami szkoły - wychowawcą, pedagogiem.

Wsparcie udzielone dzieciom i rodzicom przez placówki oświatowe

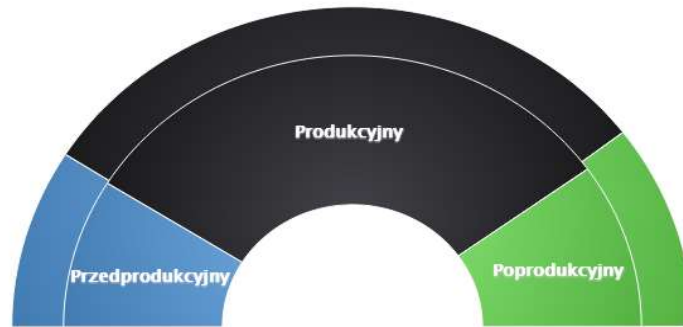
	Rok szkolny	
	2018/2019	2019/2020
- liczba porad i konsultacji dla rodzin	210	213
- liczba rodzin objętych wsparciem	57	55
- liczba dzieci objętych pomocą psychologa, pedagoga	146	145

3. PROBLEMY DOSIĘGAJĄCE DZIECI I ICH RODZINY**3.1 Problemy na rynku pracy - bezrobocie**

W gminie Skołyszyn na 1000 mieszkańców pracuje 122 osób . 41,5% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 58,5% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w gminie Skołyszyn wynosiło w 2020 roku 10,7% (13,9% wśród kobiet i 8,0% wśród mężczyzn). W 2020 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Skołyszyn wynosiło 4 560,20 PLN, co odpowiada 82.60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Skołyszyn 1 525 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 331 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -1 194. 47,1% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Skołyszyn pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 24,7% w przemyśle i budownictwie, a 8,6% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 0,9% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

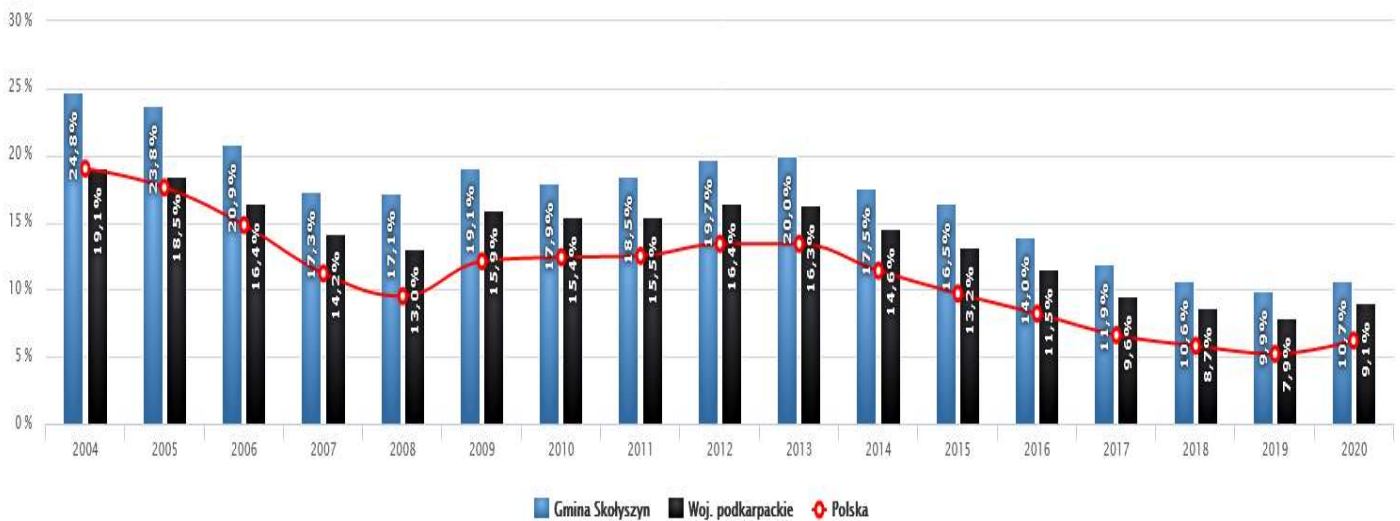
Produkcyjne grupy wieku w gminie Skołyszyn, 2021

(Źródło: GUS)

Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w gminie Skołyszyn w latach 2004 – 2020

(Źródło: GUS)

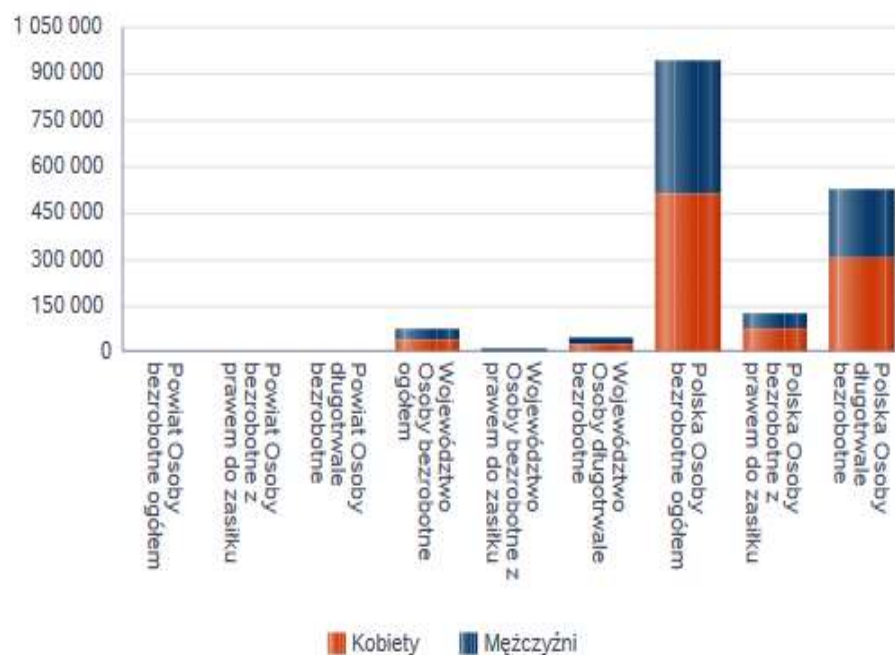
Źródło danych: www.polskawliczbach.pl

Wśród osób pozostających bez pracy w Gminie Skołyszyn większość stanowią kobiety (2021 r. – 392 kobiety). Mężczyźni pozostający bez pracy w Gminie Skołyszyn to 241 osób. Znaczna większość zarówno w grupie kobiet jak i mężczyzn to osoby długotrwale bezrobotne.

Poniższe wykresy prezentują liczbę osób bezrobotnych, liczbę bezrobotnych długotrwale oraz liczbę osób bezrobotnych z prawem do zasiłku, ogółem i w podziale na płeć – dane dotyczą roku 2021.

Liczba osób bezrobotnych, liczba długotrwale bezrobotnych oraz liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku (poziom powiatu)

Status	Powiat		Województwo		Polska	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
Osoby bezrobotne ogółem	3 196	2 246	41 090	36 201	510 303	432 720
Osoby bezrobotne z prawem do zasiłku	307	288	5 665	4 829	73 674	53 002
Osoby długotrwale bezrobotne	2 306	1 339	26 350	20 414	301 660	226 997

Źródło danych: GUS

Liczba osób bezrobotnych wg. danych rejestrowych Powiatowego Urzędu Pracy w Jaśle na przestrzeni lat 2018 – 2022 kształtowała się następująco:

2018 – ogółem 610 osób

2019 – 571 osób

2020 – 637 osób

2021 – 633 osób

2022 (luty) – 624 osób

Spadek liczby osób bezrobotnych w gminie w latach 2020/2021 był efektem zarówno powstania na jej terenie nowych miejsc pracy, jak i podejmowania pracy przez mieszkańców w ośrodkach miejskich, m.in. w Jaśle, Gorlicach, czy Krośnie, oraz za granicą.

3.2 Przemoc w rodzinie i uzależnienia

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie są problemami społecznymi, które powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa społecznego, ogólny stan zdrowia, relacje rodzinne i międzyludzkie, a także zdolność do konkurencji na rynku pracy.

Przemoc w rodzinie jest problemem, który może dotknąć każdego człowieka. Nie ma znaczenia ani wiek, ani rodzaj wykształcenia, ani pozycja społeczna czy wykonywany zawód. Trzeba pamiętać, że nie ma jednej przyczyny przemocy w rodzinie. Do przemocy dochodzi w wyniku współwystępowania i interakcji (wzajemnego oddziaływania na siebie) różnych czynników społecznych, kulturowych i psychologicznych. Możemy mówić o elementach ryzyka, które zwiększają prawdopodobieństwo pojawienia się przemocy w rodzinie, ale nie możemy stwierdzić, że są jej przyczyną. Należą do nich m. in.: normy społeczne i kulturowe, przemoc w rodzinie pochodzenia, środowisko społeczne i warunki życia, uzależnienie/ nadużywanie alkoholu i innych środków psychoaktywnych oraz osoba sprawcy przemocy, jego cechy osobowości. Ofiarami przemocy są niejednokrotnie osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne od sprawcy. Na ogół są to kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Podstawowym dokumentem regulującym kwestie przemocy w rodzinie w ujęciu prawnym jest Ustawa z dnia 16 czerwca 2021 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U z 2021 r., poz. 1249). Na podstawie ww. ustawy zostało wydane rozporządzenie regulujące kwestie procedury „Niebieskiej Karty” oraz obowiązek wydania bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o obrażeniach dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.

Na podjęcie interwencji w środowisku z wykorzystaniem tej procedury nie jest potrzebna zgoda osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedurę wszczyna policja, przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, oświaty i ochrony zdrowia, jeśli w trakcie prowadzonych przez siebie czynności służbowych lub zawodowych zaistnieje podejrzenie wystąpienia przemocy w danej rodzinie. Wszczynając ją, przedstawiciel jednej z wymienionych służb wypełnia formularz „Niebieskiej Karty”.

Udział przedstawicieli poszczególnych podmiotów w działaniach wszczynających procedurę NK w latach 2016 – 2019 oraz ilość sporządzonych kart w tym okresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres nr 1. Liczba formularzy „Niebieska Karta – A” wypełnionych przez Policję w latach 2019 – 2021.

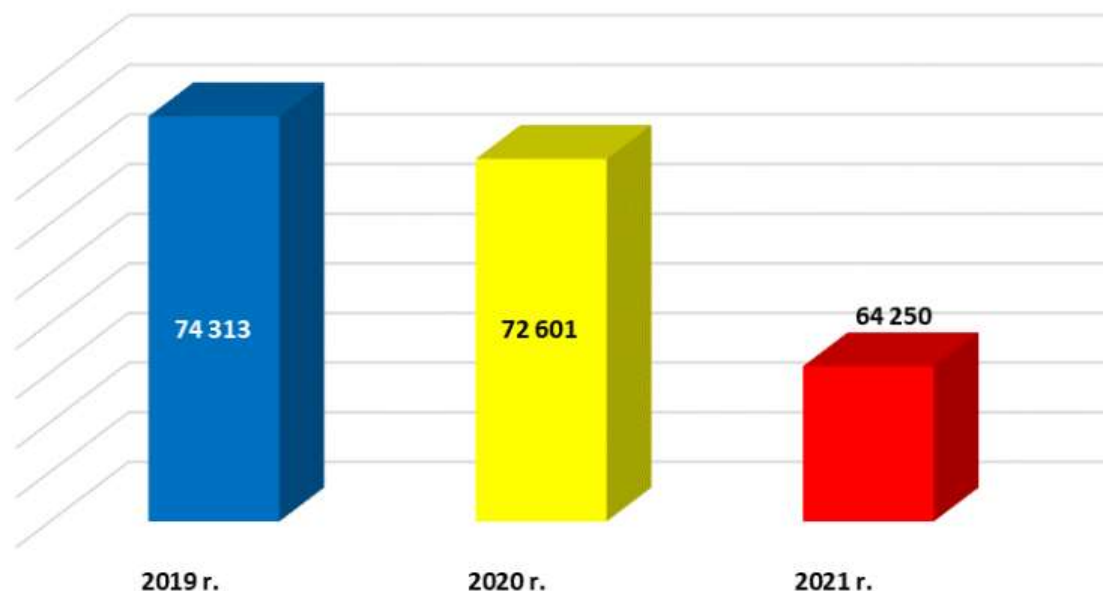

Tabela poniżej przedstawia podział wg. jednostki sporządzającej NK – dane dotyczą województwa podkarpackiego.

Tabela. Formularze „Niebieska Karta-A”.

Nazwa podmiotu sporządzającego formularz „Niebieska Karta-A”	Liczba formularzy „Niebieska Karta-A” wszczynających procedurę	Liczba ponownych formularzy „Niebieska Karta-A”	Ogólna liczba formularzy „Niebieska Karta-A” sporządzonych przez przedstawicieli poszczególnych służb
Policja	3919	912	4831
Jednostka organizacyjna pomocy społecznej	526	76	602
GKRPA	32	2	34
Oświata	80	3	83
Ochrona zdrowia	35	0	35
Łącznie:	4592	993	5585

W Gminie Skołyszyn na przestrzeni lat 2017 – 2021 liczba realizacji procedury „Niebieska Karta” przedstawiała się następująco:

Liczba wypełnionych w 2018 r. formularzy „Niebieska Karta-A”.*

Nazwa podmiotu sporządzającego formularz NK-A	Liczba formularzy „Niebieska Karta-A” wszczynających procedurę	Liczba ponownych formularzy „Niebieska Karta-A”	Razem (suma): liczba formularzy „Niebieska Karta-A” ogółem dla danej służby
Policja	34	10	44
Jednostka organizacyjna pomocy społecznej	0	0	0
Gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych	0	0	0
Oświata	0	0	0
Ochrona zdrowia	0	0	0
łącznie:	34	10	44

Liczba wypełnionych w 2019 r. formularzy „Niebieska Karta-A”.*

Nazwa podmiotu sporządzającego formularz NK-A	Liczba formularzy „Niebieska Karta-A” wszczynających procedurę	Liczba ponownych formularzy „Niebieska Karta-A”	Razem (suma): liczba formularzy „Niebieska Karta-A” ogółem dla danej służby
Policja	25	14	39
Jednostka organizacyjna pomocy społecznej	5	-	5
Gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych	-	-	-
Oświata	1	-	1
Ochrona zdrowia	-	-	-
łącznie:	31	14	45

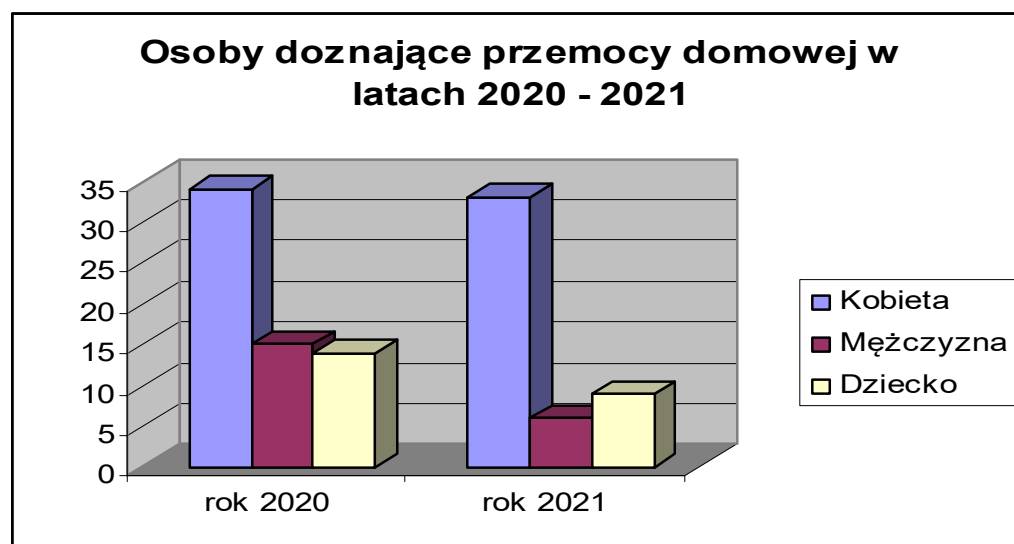
Liczba wypełnionych w 2020 r. formularzy „Niebieska Karta-A”.*

Nazwa podmiotu sporządzającego formularz NK-A	Liczba formularzy „Niebieska Karta-A” wszczynających procedurę	Liczba ponownych formularzy „Niebieska Karta-A”	Razem (suma): liczba formularzy „Niebieska Karta-A” ogółem dla danej służby
Policja	22	3	25
Jednostka organizacyjna pomocy społecznej	2	1	3
Gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych	1	0	1
Oświata	0	0	0
Ochrona zdrowia	0	0	0
łącznie:	25	4	29

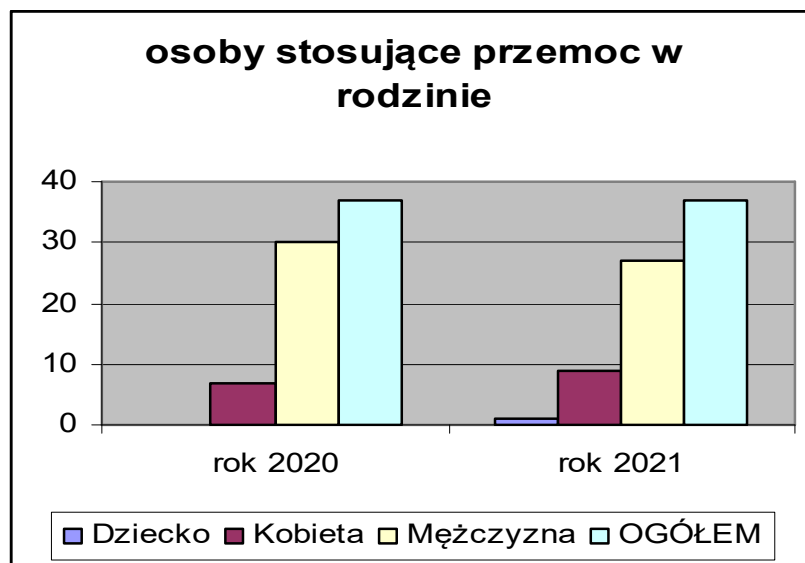
Liczba wypełnionych w 2021 r. formularzy „Niebieska Karta-A”.*

Nazwa podmiotu sporządzającego formularz NK-A	Liczba formularzy „Niebieska Karta-A” wszczynających procedurę	Liczba ponownych formularzy „Niebieska Karta-A”	Razem (suma): liczba formularzy „Niebieska Karta-A” ogółem dla danej służby
Policja	19	6	25
Jednostka organizacyjna pomocy społecznej	7	0	7
Gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych	0	0	0
Oświata	0	1	1
Ochrona zdrowia	0	0	0
łącznie:	26	7	33

Na podstawie powyższego zestawienia wnioskować można, iż na terenie gminy Skołyszyn zjawisko przemocy w rodzinie jest zjawiskiem narastającym, co może również świadczyć o wzrastającej świadomości osób doświadczających przemocy oraz jej świadków i chęci zmiany sytuacji osobistej i minimalizowania stereotypu przemocy jako zjawiska „zacisza domowego”.

Źródło danych: Zespół Interdyscyplinarny w Skołyszynie.

Źródło danych: Zespół Interdyscyplinarny w Skołyszynie.

Powyższe wykresy jednoznacznie wskazują, iż w okresie objętym analizą zdecydowaną większość ofiar przemocy domowej stanowią kobiety. Drugą co do wielkości grupę stanowią niepełnoletnie dzieci. W około 50% rodzin, w których diagnozuje się problem przemocy wychowują się małoletnie dzieci. Dziecko wychowujące się w rodzinie przemocowej, nawet jeśli samo nie jest bezpośrednio ofiarą maltretowania, ale jedynie świadkiem znęcania się jednego z rodziców (opiekunów) nad drugim, nie jest w stanie prawidłowo się rozwijać, zarówno w sferze psychofizycznej, jak i społecznej i jest traktowane jako ofiara przemocy.

Tabela - Liczba osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie .

Zakres danych – województwo podkarpackie.

Ogółem osoby poszkodowane	Kobiety			mężczyźni			dzieci			
	Ogółem	z tego:		Ogółem	z tego:		Ogółem	z tego:		
		osoby starsze*	osoby niepełno-sprawne		osoby starsze*	osoby niepełno-sprawne		do 13 r.ż.	od 14 do 18 lat	niepełno-sprawne**
10062	5594	919	390	1576	297	111	2892	2058	834	108
%	55,6	-	-	15,7	-	-	28,7	-	-	-

* Kobiety i mężczyźni powyżej 65 roku życia.

**dzieci od 0 do 18 roku życia.

Tabele - Liczba osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie .

Zakres danych – Gmina Skołyszyn, lata: 2019 – 2021.

Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie -2019

Ogółem osoby dotknięte przemocą w rodzinie	kobiety			mężczyźni			dzieci			
	Ogółem	z tego:		Ogółem	z tego:		Ogółem	z tego:		
		osoby starsze*	osoby niepełno - sprawne		osoby starsze*	osoby niepełno - sprawne		do 13 r.ż.	od 14 do 18 lat	niepełno-sprawne **
67	36	7	2	14	1	-	17	13	4	-

* Kobiety i mężczyźni powyżej 65 roku życia.

**dzieci od 0 do 18 roku życia.

Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie- 2020

Ogółem osoby dotknięte przemocą w rodzinie	kobiety			mężczyźni			dzieci			
	Ogółem	z tego:		Ogółem	z tego:		Ogółem	z tego:		
		osoby starsze*	osoby niepełno - sprawne		osoby starsze*	osoby niepełno - sprawne		do 13 r.ż.	od 14 do 18 lat	niepełno-sprawne **
63	34	5	1	15	3	1	14	7	7	0

* Kobiety i mężczyźni powyżej 65 roku życia.

**dzieci od 0 do 18 roku życia.

Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie- 2021

Ogółem osoby dotknięte przemocą w rodzinie	kobiety			mężczyźni			dzieci			
	Ogółem	z tego:		Ogółem	z tego:		Ogółem	z tego:		
		osoby starsze*	osoby niepełno - sprawne		osoby starsze*	osoby niepełno - sprawne		do 13 r.ż.	od 14 do 18 lat	niepełno-sprawne **
54	33	6	5	6	0	1	15	9	6	0

* Kobiety i mężczyźni powyżej 65 roku życia.

**dzieci od 0 do 18 roku życia.

Alkoholizm i narkomania

Wśród przyczyn popadania w alkoholizm zasadniczą rolę odgrywają uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych i utrata zatrudnienia. Szerzeniu się narkomanii sprzyjają natomiast coraz większa powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie, chęć poszukiwania nowych wrażeń i doznań oraz traktowanie narkotyków, jako środków umożliwiających ucieczkę od trudności życia codziennego, rozładowanie stresu i konfliktów. Trudno jest ustalić liczbę osób zmagających się z problemami alkoholowymi oraz narkomanią.

Prowadzenie działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych należy do zadań własnych gminy. Działania te podejmowane są w oparciu o gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz przy wykorzystaniu zaplanowanych w ich ramach środków finansowych.

Zjawisko alkoholizmu w latach 2019 - 2021

	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r. i kwartał
liczba wniosków skierowanych do sądu o zastosowanie przymusowego leczenia odwykowego	8	5	6	7

Źródło danych: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Skołyszynie.

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie gminy odgrywają: w Skołyszynie – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skołyszynie, Zespół interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Komisariat Policji, oraz Wydział Rodzinny i Nieletnich Sądu Rejonowego w Jaśle.

Dzieci z rodzin borykających się z problemem alkoholowym doświadczają wielu traumatycznych przeżyć. W rodzinie alkoholowej często brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb, ograniczone bywają możliwości zaspakajania potrzeb wyższego rzędu. W rodzinie dominuje atmosfera niepokoju, napięcia, nerwowości i lęku. Dzieci z rodzin

dotkniętych chorobą alkoholową często przedwcześnie wchodzą w rolę dorosłych, czują się inne, gorsze od rówieśników, nierzadko doświadczają przemocy. Doświadczenie życia w rodzinie z problemem alkoholowym pozostawia w nich piętno na całe życie. Niewłaściwie realizowanie funkcji opiekuńczo-wychowawczej w tych rodzinach jest jedną z najczęstszych przyczyn pozbawienia lub ograniczenia władzy rodzicielskiej.

Działania podejmowane wobec dzieci doświadczających przemocy w rodzinie - 2019

Liczba dzieci objętych działaniami	Podjęte działania
5	1. kontakt ze szkołą, wychowawcą
5	2. Monitoring wychowawcy, pedagoga, pracownika
5	3. poinformowanie sądu rodzinnego o sytuacji rodzinnej

Działania podejmowane wobec dzieci doświadczających przemocy w rodzinie – 2020 rok

Liczba dzieci objętych działaniami	Podjęte działania
9	- Kontakt ze szkołą dziecka, wychowawcą i pedagogiem szkolnym.
9	- monitoring wychowawcy klasy, pedagoga szkolnego i pracownika socjalnego
9	- poinformowanie sądu rodzinnego o sytuacji rodzinnej

*Dziecko - osoba od 0 do 18 r. ż.

Działania podejmowane wobec dzieci doświadczających przemocy w rodzinie – 2021 rok

Liczba dzieci objętych działaniami	Podjęte działania
22	- Kontakt ze szkołą dziecka, wychowawcą i pedagogiem szkolnym.
22	- monitoring wychowawcy klasy, pedagoga szkolnego i pracownika socjalnego
22	- poinformowanie sądu rodzinnego o sytuacji rodzinnej

*Dziecko - osoba od 0 do 18 r. ż.

3.3 Przestępczość nieletnich

Przestępczość jest dynamicznym, podlegającym rozwojowi zjawiskiem społecznym, które stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego. W zależności od swej intensywności i częstotliwości wpływa na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciska piętno na jej funkcjonowaniu.

Zapobieganie przestępczości wymaga zastosowania rozwiązań kompleksowych, zakładających wspólne zaangażowanie instytucji i organizacji państwowych, samorządowych i społecznych, przedstawicieli społeczności lokalnych oraz środków masowego przekazu. Ważną rolę w zakresie inicjowania i organizowania tej działalności odgrywa policja.

Za ochronę mieszkańców oraz utrzymywanie bezpieczeństwa i porządku publicznego w gminie Skołyszyn odpowiada Komisariat Policji w Skołyszynie. Według jego danych, w 2020 roku i 2021 na terenie gminy Skołyszyn odnotowano następujące przestępstwa:

Kategorie przestępstw i ich sprawcy w roku 2020 i 2021

kategoria przestępstwa	2020		2021	
	liczba sprawców	w tym nieletnich	liczba sprawców	w tym nieletnich
przestępstwo drogowe	28	0	26	0
kradzież mienia	5	0	8	0
bójka i pobicie	6	0	4	0
uszczerbek na zdrowiu	1	0	1	0
falszerstwo	0	0	0	0
rozbój	0	0	0	0
ogółem	40		39	

Źródło danych: Komisariat Policji w Skołyszynie.

Wg powyższych danych udział osób nieletnich jako sprawców popełnionych przestępstw jest zerowy: w roku 2020 stanowił 0 % a w 2021 roku – 0 %.

3.4 Niewydolność wychowawcza rodziców

„Rodziny niewydolne wychowawczo to te rodziny, w których większość wewnętrznych elementów i sama działalność wychowawcza wyraźnie odbiega od powszechnie realizowanych społecznych norm, wzorców i standardów życiowych. Powodują one niezaspokojenie podstawowych potrzeb biologicznych, psychicznych i społecznych dzieci i młodzieży” (S. Kawula).

Niewydolnością wychowawczą zagrożone są rodziny, gdzie dziecko traci jednego z rodziców na skutek śmierci, rozwodu lub długiej nieobecności, może to być także powtórne małżeństwo, zmiana stylu życia na skutek kłopotów finansowych, alkoholizm, itp.

Zgodnie art. 95 § 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (Dz.U z 2020 r. poz. 1359) władza rodzicielska powinna być wykonywana tak, jak tego wymaga dobro dziecka i interes społeczny, a art. 96 § 1 zobowiązuje rodziców do troski o fizyczny i duchowy rozwój dziecka oraz należyte przygotowanie go do pracy dla dobra społeczeństwa odpowiednio do jego uzdolnień.

W przypadku, gdy rodzice nie są w stanie poradzić sobie z codziennymi problemami wychowawczymi, środowisko rodzinne wywiera ujemny wpływ na wychowanie dziecka lub jest zagrożone dobro dziecka, władza państwowa - sąd opiekuńczy może ingerować w wykonywanie władzy rodzicielskiej poprzez jej ograniczenie (art. 109 k. r. o), zawieszenie (art. 110 k. r. o) lub pozbawienie (art. 111 k. r. o).

Wnioski skierowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej do Sądu Rodzinnego i Nieletnich o wgląd w sytuację rodzinną dziecka

	Rok 2020	Rok 2021
liczba wniosków skierowanych do sądu o wgląd w sytuację rodzinną dziecka	4	7
- liczba dzieci w tych rodzinach	11	12

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Skołyszynie.

Zawiadomienia o powzięciu podejrzenia o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie, dokonane w 2021 r. przez GOPS, zespół interdyscyplinarny, grupy robocze (na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie).

Instytucja, do której przekazano zawiadomienie	Liczba zawiadomień dokonanych przez GOPS	Liczba zawiadomień dokonanych przez zespół interdyscyplinarny, grupy robocze
Policja	0	0
Prokuratura	1	0

Zawiadomienia o powzięciu podejrzenia o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie, dokonane w 2020 r. przez GOPS, zespół interdyscyplinarny, grupy robocze (na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie).

Instytucja, do której przekazano zawiadomienie	Liczba zawiadomień dokonanych przez GOPS	Liczba zawiadomień dokonanych przez zespół interdyscyplinarny, grupy robocze
Policja	0	0
Prokuratura	0	0

Źródło danych: Komisariat Policji w Skołyszynie.

W roku 2020-2021 liczba rodzin, które wg pracowników socjalnych oraz funkcjonariuszy policji zaniedbywały lub nieprawidłowo wykonywały władzę rodzicielską wzrasta (GOPS z 4 do 7 rodzin; Policja z 10 do 16 rodzin) i obejmuje coraz większą grupę dzieci.

Oslabienie więzi rodzinnych, rozluźnienie norm społecznych, deficyty w zakresie realizacji podstawowych zadań rodzicielskich oraz uzależnienia powodują, że rodziny coraz częściej znajdują się w funkcjonalnym kryzysie.

Dziecko pozostaje aż do pełnoletności pod władzą rodzicielską. Przepisy kodeksu rodzinnego i opiekuńczego nie zawierają definicji władzy rodzicielskiej. Określają jednak, jakie obowiązki i uprawnienia rodziców obejmują wykonywanie tejże władzy. W szczególności mają oni obowiązek i prawo wykonywania pieczy nad osobą i majątkiem dziecka oraz do wychowania. W ten sposób rodzice mają przygotować dziecko do samodzielnego życia. Wszystkie te czynności muszą być wykonywane z poszanowaniem godności i praw dziecka.

W razie stwierdzenia nieprawidłowości w wykonywaniu władzy rodzicielskiej, sąd może oceniać działania rodziców i ingerować w nie, w skrajnych przypadkach – pozbawiając władzy rodzicielskiej. Sąd opiekuńczy winien działać przede wszystkim profilaktycznie przez zapobieganie ujemnym skutkom niewłaściwego lub nieudolnego sprawowania władzy rodzicielskiej.

Liczba rodzin z dziećmi z terenu Gminy Skołyszyn objętych nadzorem kuratorów sądowych w latach 2020 - 2021

	Rok 2020	Rok 2021
liczba rodzin objętych nadzorem	5	4
- liczba dzieci w tych rodzinach	8	7

Źródło danych: Sąd Rejonowy w Jaśle – Wydział Rodzinny i Nieletnich.

Liczba spraw prowadzonych w rodzinach z terenu Gminy Skołyszyn

Rodzaj sprawy	Rok 2018	Rok 2019
o pozbawienie, ograniczenie lub zawieszenie władzy rodzicielskiej	5	3
sprawy karne nieletnich	2	6

Źródło danych: Sąd Rejonowy w Jaśle – Wydział Rodzinny i Nieletnich.

Sąd opiekuńczy, stosownie do stanu faktycznego i wg oceny sądu, chroniąc dobro dziecka może wydać każde zarządzenie mieszczące się w granicach prawa. Za cel swojego działania ma on przede wszystkim niesienie pomocy – w taki sposób i z wykorzystaniem takich środków, aby małe dziecko pozostał w środowisku rodzinnym.

4. POMOC SPOŁECZNA I ŚWIADCZENIA RODZINNE

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 2 pkt 1 i art. 3 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej).

Zadania pomocy społecznej w gminie Skołyszyn wykonuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Skołyszynie. Podejmuje on działania m.in. na podstawie następujących przepisów prawa: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz ustawa o Karcie Dużej Rodziny.

Z kolei zadania z zakresu świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych oraz zasiłków dla opiekunów (w oparciu o ustawę o świadczeniach rodzinnych, ustawę o pomocy osobom uprawnionym do alimentów oraz ustawę o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawę o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”) realizuje Urząd Gminy Skołyszyn – Komórka do Realizacji Świadczeń Rodzinnych.

Ze wsparcia udzielanego przez GOPS mogą korzystać osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. W odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które jest ustalone na poziomie 701 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 528 zł na osobę w rodzinie. Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych. Zasiłek rodzinny przysługuje, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza 674 zł, a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekracza 764 zł.

Świadczenia pomocy społecznej udzielane przez GOPS mają głównie charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy.

Liczba rodzin korzystających z świadczeń pieniężnych i niepieniężnych

Rodzaj świadczenia	Liczba rodzin					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
świadczenia niepieniężne	301	217	199	187	124	104
świadczenia pieniężne	453	400	336	332	320	282

świadczenia niepieniężne

świadczenia pieniężne

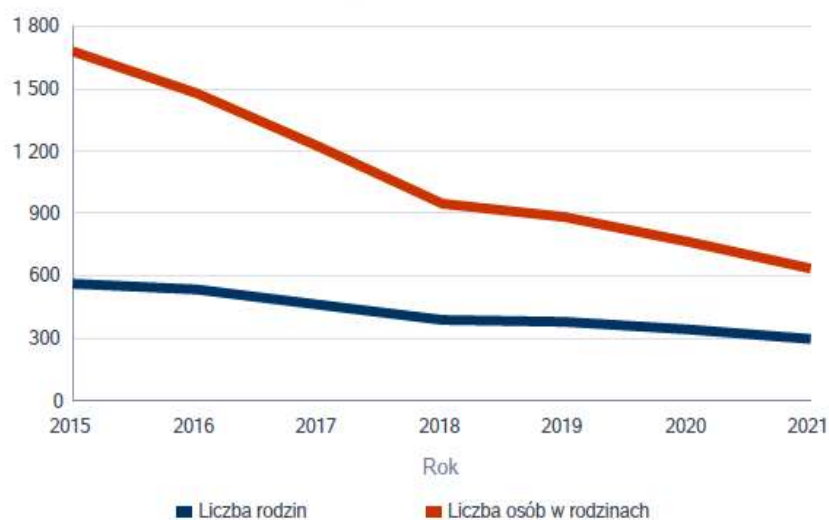

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Skołyszynie.

Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej

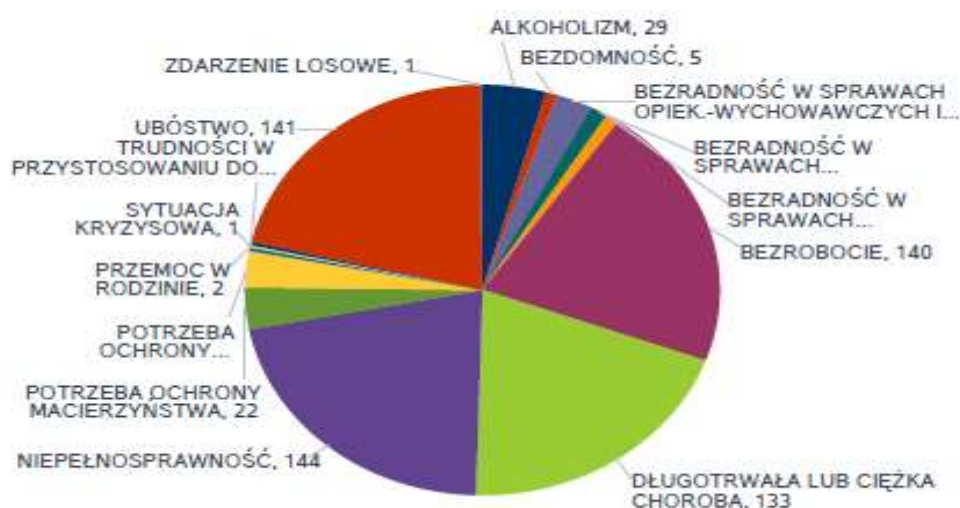
Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2015	562	1 681
2016	534	1 478
2017	457	1 222
2018	388	946
2019	376	878
2020	344	767
2021	300	633

Korzystający z pomocy społecznej

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Skołyszynie.

Powody udzielenia pomocy i wsparcia

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Skołyszynie.

Powody przyznania pomocy w gminie w latach 2017 - 2020

Powody trudnej sytuacji życiowej	Rok			
	w 2017 r.	w 2018 r.	w 2019 r.	w 2020 r.
Ubóstwo	182	167	145	131
Sieroctwo	1	0	0	0
Bezdomność	12	16	17	13
Potrzeba ochrony macierzyństwa	0	18	21	17
w tym: wielodzietność	0	14	14	14
Bezrobocie	134	116	106	91
Niepełnosprawność	133	136	129	130
Długotrwała lub ciężka choroba	155	158	157	158
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem	14	28	22	17
w tym: rodziny niepełne	3	15	11	7
rodziny wielodzietne	7	14	13	13
Przemoc w rodzinie	9	13	11	11
Alkoholizm	38	34	33	33
Narkomania	1	1	1	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	5	5	4	5
Zdarzenie losowe	1	0	0	2
Sytuacja kryzysowa	3	2	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Skołyszynie.

Wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia GOPS-u w latach 2017-2020 najliczniejszą grupę stanowiły rodziny dotknięte długotrwałą lub ciężką chorobą, ubóstwem, niepełnosprawnością i bezrobociem. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia powyższa tabela.

Typy rodzin objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2017-2020

wyszczególnienie	2017 r.		2018 r.		2019 r.		2020 r.	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
rodziny ogółem	336	942	318	878	301	782	270	697
o liczbie osób								
1	112	112	122	122	112	112	109	109
2	55	110	47	94	52	104	51	102
3	61	183	48	144	56	168	42	126
4	46	184	42	168	38	152	29	116
5	37	185	32	160	20	100	17	85
6 i więcej	25	168	27	190	23	146	22	159
w tym rodziny z dziećmi ogółem	123	520	111	467	92	398	70	310
O liczbie dzieci								
1	36	111	32	96	26	82	22	68
2	38	141	35	129	34	131	21	82
3	32	160	27	129	19	92	14	71
4	12	68	11	66	6	39	9	57
5	3	22	3	22	6	44	3	22
6	1	8	2	15	0	0	0	0
7 i więcej	1	10	1	10	1	10	1	10
rodziny niepełne ogółem	42	148	42	151	38	130	32	112
o liczbie dzieci								
1	13	37	15	44	9	22	13	37
2	17	56	14	45	19	64	11	36
3	7	30	9	38	9	38	6	28
4 i więcej	5	25	4	24	1	6	2	11
rodziny emerytów i rencistów ogółem	89	210	92	214	63	128	56	114
O liczbie osób								
1	41	41	42	42	31	31	25	25
2	13	26	14	28	15	30	17	34
3	16	48	17	51	8	24	7	21
4 i więcej	19	95	19	93	9	43	7	34

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Skołyszynie

Wśród rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej najliczniejszą grupę stanowią rodziny z dziećmi (w 2017 r. – 123 rodziny – 36,6% ; w 2018 r. – 111 rodzin- 34,9%; w 2019 r.

– 92 rodziny- 30,6%; w 2020 r. – 70 rodzin – 25,9%). Spadek ilości rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej wynika m. in. z możliwości korzystania przez nie z programów socjalnych tj. świadczenia rodzinnego wraz z dodatkami, świadczenia wychowawczego „500+” oraz pomocy finansowej w ramach programu „Dobry start” (300+). Drugą grupą najczęściej korzystającą ze świadczeń pomocy społecznej są rodziny emerytów i rencistów (w 2017 r. – 89 rodzin – 26,5% ; w 2018 r. – 92 rodziny – 28,9%; w 2019 r. – 63 rodziny- 20,9%; w 2020 r. – 56 rodzin – 20,7%).

**Świadczenie rodzinne i wychowawcze („500 +”, „300 +”)
przyznane w gminie w latach 2018-2021**

	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.
Liczba rodzin, którym przyznano zasiłek rodzinny wraz z dodatkami	490	410	359	291
- liczba wypłaconych świadczeń	17 600	15 762	8 603	12 744
liczba rodzin, którym przyznano świadczenie wychowawcze („500+”)	827	1335	1329	1406
- liczba wypłaconych świadczeń	16 332	20 190	25 070	24 622
liczba rodzin, którym przyznano świadczenie „Dobry start” („300+”)	x	1058	1004	x
- liczba wypłaconych świadczeń	x	1557	1458	x

Źródło danych: Urząd Gminy Skołyszyn – Referat Świadczeń Rodzinnych.

III. ORGANIZACJA WSPARCIA RODZINY

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447), spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na

organach administracji rządowej. Obowiązek ten jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

Podział kompetencji w zakresie wspierania rodziny

GMINA	POWIAT	WOJEWÓDZTWO
profilaktyka wspieranie rodziny	1. piecza zastępcza i instytucjonalna 2. usamodzielnienie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej 3. adopcja	
asystent rodziny	organizator rodzinnej pieczy zastępczej - koordynator	ośrodek adopcyjny
placówki wsparcia dziennego	placówki opiekuńczo-wychowawcze	regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna
rodziny wspierające	rodziny pomocowe	interwencyjny ośrodek preadopcyjny
inne działania na rzecz dziecka i rodziny	rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka	
	usamodzielnienie	

1. ZADANIA GMINY Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY

Zgodnie z art. 176 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy :

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez :
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci,
- 4) finansowanie :
 - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy przez rodziny wspierające,
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym,
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo - finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie,
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

1.1 Asystent rodziny

W ramach realizacji ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zostało utworzone stanowisko asystenta rodziny. Na terenie gminy Skołyszyn od kwietnia 2012 r. pracuje 1 asystent rodziny.

Pomoc asystenta mogą otrzymać rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz rodziny, której dzieci są czasowo umieszczone poza rodziną. Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny lub ich powrót do rodziców, jeżeli już zostały umieszczone poza rodziną.

Do zadań asystenta rodziny należy w szczególności :

1. opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym,
2. opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej,
3. udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
4. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, problemów wychowawczych z dziećmi,
5. wspieranie aktywności społecznej rodzin,
6. motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
7. udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej,
8. motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych,
9. udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych,

10. podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin,
11. prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci,
12. realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
13. dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny,
14. monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną,
15. sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach
16. współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny
17. współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub miejscu wskazanym przez rodzinę, za jej zgodą i z jej aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych rodziny oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15.

Liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny

	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba asystentów rodziny w gminie	1	1	2	2	1
Liczba rodzin, które korzystały z usług asystentów rodziny	12	10	11	14	15

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Skołyszynie.

Rodziny i dzieci objęte pomocą asystenta rodziny na terenie Gminy Skołyszyn

	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.
liczba rodzin z dziećmi objętych pomocą asystenta rodziny, w tym :	10	8	13	11
- na podstawie wniosku pracownika socjalnego	8	7	9	4
- na podstawie wniosku Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle	0	0	0	0
- na podstawie wniosku sądu	0	0	0	0
- na mocy Postanowienia wydanego przez Sąd Rodzinny i Nieletnich	2	1	4	7
liczba dzieci ww. rodzinach	27	25	31	23
liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny, których dzieci zostały umieszczone poza rodziną	2	0	0	1
liczba dzieci ww. rodzinach	4	0	0	4
liczba rodzin współpracujących z asystentem za ich zgodą	8	7	9	4

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Skołyszynie.

Ilość rodzin wymagających wsparcia w tym zakresie ulega wahaniom. Środowiska rodzinne są na bieżąco monitorowane i typowane do objęcia pomocą asystenta. Zwiększa się ilość wydawanych przez sąd postanowień zobowiązujących niewydolne wychowawczo rodziny do współpracy z asystentem (art. 109 k.r.o).

Formy niewydolności rodzin objętych wsparciem asystenta

liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
ogółem, w tym z powodu :	12	13	11	12
- nadużywania alkoholu przez członków rodziny	4	5	4	5
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	7	7	7	7
- występowania przemocy w rodzinie	1	1	0	0

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Skołyszynie.

Wprowadzenie asystenta i jego praca z rodziną ma na celu podniesienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców, podniesienie poziomu ich odpowiedzialności za losy swojej rodziny oraz umiejętności komunikacyjnych w rodzinie. W efekcie wspólne działania rodziny, asystenta i pracownika socjalnego, przy wsparciu instytucji i organizacji, mają zapobiec rozpadowi rodziny i umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej.

W analizowanym okresie asystent rodziny prowadził pracę z rodzinami w miejscu ich zamieszkania. Wykonując swoje obowiązki współpracował z różnymi instytucjami: szkołami, przedszkolami z terenu gminy, z kuratorami sądowymi, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle oraz placówkami ochrony zdrowia. Asystent rodziny jest również członkiem Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy.

Asystent rodziny współpracuje również z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej (1 rodzina - 2021 r.). Zadaniem asystenta rodziny, w takim przypadku jest praca z rodziną w miejscu jej zamieszkania. Współpracuje on z koordynatorem powiatowym, odpowiedzialnym za dziecko umieszczone w instytucji sprawującej pieczę zastępczą oraz motywuje rodzinę do utrzymywania stałego kontaktu z dzieckiem i podejmowania działań zmierzających do poprawy i wyeliminowania sytuacji, która była bezpośrednią przyczyną umieszczenia dziecka poza rodziną.

Koszt zatrudnienia asystenta rodziny pokrywany był z budżetu gminy oraz ze środków finansowych uzyskanych z programu Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”.

Kwoty uzyskane z Programu

rok	Kwota dofinansowania w zł.
2018	14 724
2019	19 156
2020	-
2021	-

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Skołyszynie.

1.2 Placówka wsparcia dziennego

W celu wsparcia rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego. Placówka ta współpracuje z rodzicami lub opiekunami dziecka, a także z placówkami oświatowymi i podmiotami leczniczymi.

Pobyt dziecka w placówce wsparcia dziennego jest nieodpłatny i dobrowolny, chyba że do placówki skieruje dziecko sąd.

Placówka wsparcia dziennego może być prowadzona w formie:

1. opiekuńczej, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych,
2. specjalistycznej,
3. pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę.

1.3 Rodzina wspierająca

W celu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej. Rodzina ta, przy współpracy asystenta rodziny pomaga rodzinie przeżywającej trudności w opiece i wychowywaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego, kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka, które nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo. Rodzinę wspierającą ustanawia wójt właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspieranej po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej wydanej na podstawie przeprowadzonego rodzinnego wywiadu środowiskowego. Z rodziną wspierającą wójt zawiera umowę, która określa zasady zwrotu kosztów związanych z udzieleniem pomocy.

Dotychczas na terenie gminy Skołyszyn nie ustanowiono żadnej rodziny wspierającej.

1.4 Partycypacja w kosztach utrzymania dzieci z Gminy Skołyszyn umieszczonych w pieczy zastępczej.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określa zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, oraz zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej, traktując je jako dopełniające się i wzajemnie powiązane. Zgodnie z ustawą zadaniem gminy jest szeroko pojęta profilaktyka, praca z rodziną i pomoc w opiece i wychowaniu dziecka. Natomiast zadania związane ze sprawowaniem rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej przypisane zostały powiatom.

Zgodnie z ww. ustawą, za dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka, w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej albo interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym, gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej, ponosi wydatki z tego tytułu, w wysokości :

- 1) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 2) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 3) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Wydatki na utrzymanie dzieci w pieczy zastępczej mają tendencję wzrostową. Analizy danych wskazują, że w kolejnych latach tendencja wzrostowa utrzyma się i Gmina Skołyszyn będzie ponosić z tego tytułu coraz większe wydatki, gdyż pobyt większości dzieci współfinansowany będzie w wysokości 50%. Wzrost nakładów finansowych na współfinansowanie pieczy instytucjonalnej wiąże się również ze wzrostem średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej ustalonej corocznie przez Starostę właściwego ze względu na położenie placówki.

**Działalność Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w zakresie pieczy zastępczej
w latach 2020 – 2021**

	2020 r.	2021 r.
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych, w tym:		
- spokrewnionych	0	0
- niezawodowych	0	0
- zawodowych	0	2
liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych	1	1
liczba dzieci z gminy umieszczonych w Rodzinnym Domu Dziecka	0	0
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	0	2
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych	1	1
liczba usamodzielnianych dzieci z gminy	0	0

Źródło danych: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle.

1.5 Ustawa o wspieraniu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”.

Z dniem 1 stycznia 2017 r. weszła w życie Ustawa o wspieraniu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem” (Dz. U z 2020 r. poz. 1329). Ww. ustawa wskazuje, że wsparcie we wskazanym zakresie będzie realizowane między innymi przez jednostki samorządu terytorialnego oraz jednostki organizacyjne realizujące wspieranie rodziny. Nowo wprowadzone przepisy prawa dotyczą wsparcia w zakresie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej oraz instrumentów polityki na rzecz rodziny, m. in. świadczeń gwarantowanych, do których szczególnie należy zapewnić dostępność dla kobiet w ciąży oraz ich dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Ustawa zakłada m.in., że rodziny uprawnione objęte będą pomocą asystentów rodziny na zasadach określonych w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i

systemie pieczy zastępczej. Nowe rozwiązanie prawne zapewnia dostęp do poradnictwa w zakresie wspierania rodziny. W jego ramach będzie można skorzystać ze wsparcia psychologicznego, pomocy prawnej (w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych), a także poradnictwa w zakresie przezwyciężenia trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka, dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej. Dostępną pomoc koordynować ma asystent rodziny, którego zadaniem będzie opracowanie katalogu możliwej pomocy i występowanie „do odpowiednich podmiotów, w celu umożliwienia skorzystania ze wsparcia”.

Koordinacja wsparcia podejmowana jest przez asystenta rodziny na wniosek osób uprawnionych do pomocy, złożony do właściwego ze względu na miejsce zamieszkania wnioskodawcy kierownika ośrodka pomocy społecznej. Składając ww. wniosek, wnioskodawca wyraża zgodę na przetwarzanie przez asystenta rodziny jego danych osobowych niezbędnych do wykonywania zadań wynikających z ustawy oraz zgodę na przekazywanie asystentowi rodziny przez podmioty współpracujące informacji o udzielonym wsparciu.

Od dnia wejścia w życie powyższych przepisów prawa wpłynęło 6 wniosków o udzielenie pomocy w formie jednorazowego świadczenia pieniężnego „Za życiem” (2017 r. – 0 wniosek; 2018 r. – 3 wnioski; 2019 r. – 0; 2020 r. – 2 wnioski; 2021 r. – 1 wniosek), natomiast nie wpłynął żaden wniosek o udzielenie wsparcia w pozostałym zakresie określonym niniejszą ustawą.

Analizując wyżej opisane dane można wywnioskować, iż w najbliższych latach pomoc będzie rozwijała się w kierunku większego wsparcia rodzin i dzieci. Obecnie obserwujemy pojawienie się w rodzinach wielu problemów i trudności, które niejednokrotnie prowadzi do destabilizacji i rozpadu więzi rodzinnych. W rozwiązaniu tych problemów często potrzebna jest pomoc zarówno Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, jak i wielu innych instytucji i organizacji. Dlatego tak ważne jest, aby w Gminie Skołyszyn działał dobrze zorganizowany system wsparcia rodziny: system oparty na współpracy GOPS-u, instytucji i organizacji działających na polu pomocy społecznej, szkół i placówek oświatowych, służby zdrowia, policji i wszystkich zainteresowanych dobrem rodzin zamieszkujących na terenie naszej gminy.

IV. CELE PROGRAMU

Cel główny :

Stworzenie systemu wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cel szczegółowy 1 : Podejmowanie działań profilaktycznych na rzecz wspierania rodzin	
Zadania	Realizatorzy
Promowanie rodzinnej integracji i prawidłowych wzorców funkcjonowania rodziny	Urząd Gminy Skołyszyn Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skołyszynie
Pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w przewyciężaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych poprzez wzmocnienie funkcji rodziny	Placówki oświatowe Poradnia Psychologiczno–Pedagogiczna
Rozwój pomocy w formie usług asystenta rodziny i propagowanie nowych form pomocy – rodzina wspierająca	Parafie Rzymsko – Katolickie na terenie gminy Skołyszyn
Specjalistyczne poradnictwo: socjalne, prawne, psychologiczne	

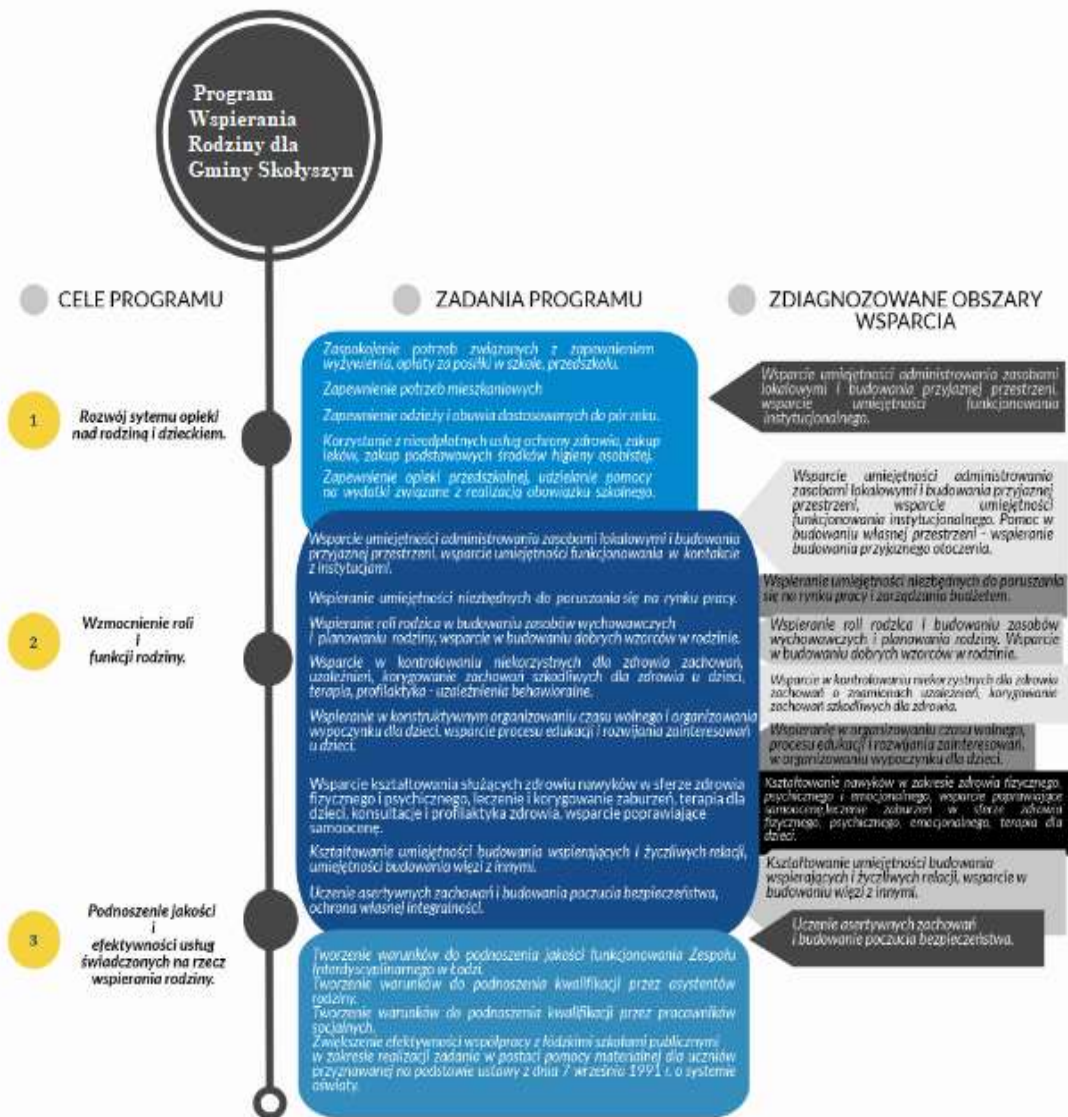
Cel szczegółowy 2 : Wspierania rodzin dysfunkcyjnych

Diagnozowanie i monitorowanie rodzin dysfunkcyjnych	Urząd Gminy Skołyszyn
Podejmowanie działań zmierzających do wyeliminowania z życia rodziny niepożądanych zachowań i nałogów	Ośrodek Pomocy Społecznej w Skołyszynie Policja
Zapewnienie dzieciom spędzania czasu wolnego w sposób zorganizowany, pomocy w pokonywaniu trudności szkolnych, zaburzeń zachowań	Gminny Zespół Interdyscyplinarny
Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom i dzieciom wymagającym pomocy	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Placówki oświatowe
Zapewnienie odpowiednich warunków lokalowych rodzinom wymagającym wsparcia w tym zakresie	Sąd Rejonowy Organizacje pozarządowe
Udzielanie pomocy członkom rodziny w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej, motywowanie do podnoszenia kwalifikacji zawodowych	

Cel szczegółowy 3 : Podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej

Diagnozowanie i monitorowanie rodziny biologicznej	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skołyszynie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie Sąd Rejonowy Gminny Zespół Interdyscyplinarny
Udzielanie wsparcia i pomocy rodzinie biologicznej poprzez współpracę z asystentem rodziny	
Niwelowanie przyczyn niewydolności wychowawczej rodziny	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
Współpraca z instytucjami i podmiotami wspierającymi funkcje opiekuńczo - wychowawcze rodziny	

Realizacja zadań Programu Wspierania Rodziny w Gminie Skołyszyn na lata 2022-2024

Źródło: opracowanie własne.

V. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Programu są dzieci i rodziny z terenu gminy Skołyszyn, a w szczególności rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Wskaźnik pracy socjalnej	56,09%	41,70%	35,01%	60,61%	42,56%	35,81%
Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia	517	446	377	358	336	296
Praca socjalna ogółem	290	186	132	217	143	106

Wskaźnik pracy socjalnej

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Skołyszynie.

VI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Środki na realizację Programu mogą pochodzić z:

1. budżetu gminy,
2. budżetu państwa,
3. funduszy unijnych
4. innych źródeł.

VII. REALIZATOR I PARTNERZY PROGRAMU

Realizatorem programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Skołyszynie we współpracy takich podmiotów i instytucji jak:

- Urząd Gminy w Skołyszynie,
- Sąd Rejonowy w Jaśle,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Jaśle
- Policja,
- Powiatowy Urząd Pracy w Jaśle
- Organizacje pozarządowe
- Parafie Rzymsko - Katolickie na terenie gminy Skołyszyn

VIII. HARMONOGRAM I CZAS REALIZACJI PROGRAMU

Realizacja programu odbywać się będzie na zasadach współpracy z partnerami wyszczególnionymi w programie. Zadania będą realizowane w sposób ciągły i systematyczny w ramach czasowych objętych programem tj. w latach 2022 - 2024.

IX. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 - 2024 ma charakter otwarty i będzie systematycznie aktualizowany w miarę pojawiających się potrzeb. Monitoring programu będzie prowadzony na bieżąco. Sprawozdanie z realizacji Programu w danym roku, przedłożone zostanie w terminie do końca każdego następnego roku kalendarzowego Radzie Gminy Skołyszyn.

KARTA MONITORINGU GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY
ROK.....

NAZWA DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI ROK				
Praca socjalna polegająca na wzmacnianiu lub odzyskiwaniu przez rodzinę zdolności do pełnienia prawidłowych funkcji w społeczeństwie	Liczba rodzin objętych wsparciem w postaci pracy socjalnej. (szt.)				
Prowadzenie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego (w tym: psychologicznego, prawnego, rodzinnego)	Liczba udzielonych porad (szt.)		Liczba konsultacji (szt.)		
Organizowanie warsztatów „Szkoła dla rodziców”	Liczba edycji (szt.)		Liczba uczestników (os.)		
Prowadzenie mediacji i terapii	Liczba mediacji (szt.)		Liczba terapii (szt.)		
Motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz niwelowania własnych dysfunkcji np. podjęcie terapii dla ofiar i sprawców przemocy domowej.	Liczba założonych Niebieskich Kart. (szt.)				
Usługi dla rodzin z dziećmi w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne	Liczba rodzin korzystających z usług (szt.)				
Organizowanie dla rodzin spotkań mających na celu wymianę doświadczeń, integrację i edukację	Liczba spotkań (szt.)		Liczba grup wsparcia (szt.)		
Praca z rodziną biologiczną dziecka umieszczonego czasowo w pieczy zastępczej	Liczba wspieranych rodzin (szt.)				
Wsparcie asystenta rodziny dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych	Liczba wspieranych rodzin (szt.)	Liczba osób w rodzinach (szt.)	Liczba dzieci w rodzinach (os.)	Liczba asystentów (os.)	
Wsparcie asystenta rodziny dla kobiet w ciąży i rodzin w ramach realizacji programu „Za życiem”	Liczba wspieranych rodzin (szt.)	Liczba osób w rodzinach (szt.)	Liczba dzieci w rodzinach (os.)	Liczba asystentów (os.)	
Prowadzenie placówek wsparcia dziennego	Liczba placówek (szt.)		Liczba uczestników (os.)		
Współfinansowanie kosztów umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych (os.)	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnym domu dziecka (os.)	Liczba dzieci umieszczonych w placówce opiekuńczo – wychowawczej (os.)	Liczba dzieci umieszczonych w regionalnej placówce opiekuńczo - terapeutycznej (os.)	Liczba dzieci umieszczonych w interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym (os.)
Tworzenie warunków do działania rodzin wspierających	Liczba rodzin wspierających (szt.)				

Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom	Liczba rodzin objętych pomocą (szt.)	
Tworzenie i realizacja projektów wspierających rodzinę	Liczba projektów (szt.)	
Organizowanie zespołów/grup roboczych działających na rzecz rodzin	Liczba zespołów/grup roboczych (szt.)	Liczba instytucji zaangażowanych w zespołach/grupach roboczych (szt.)